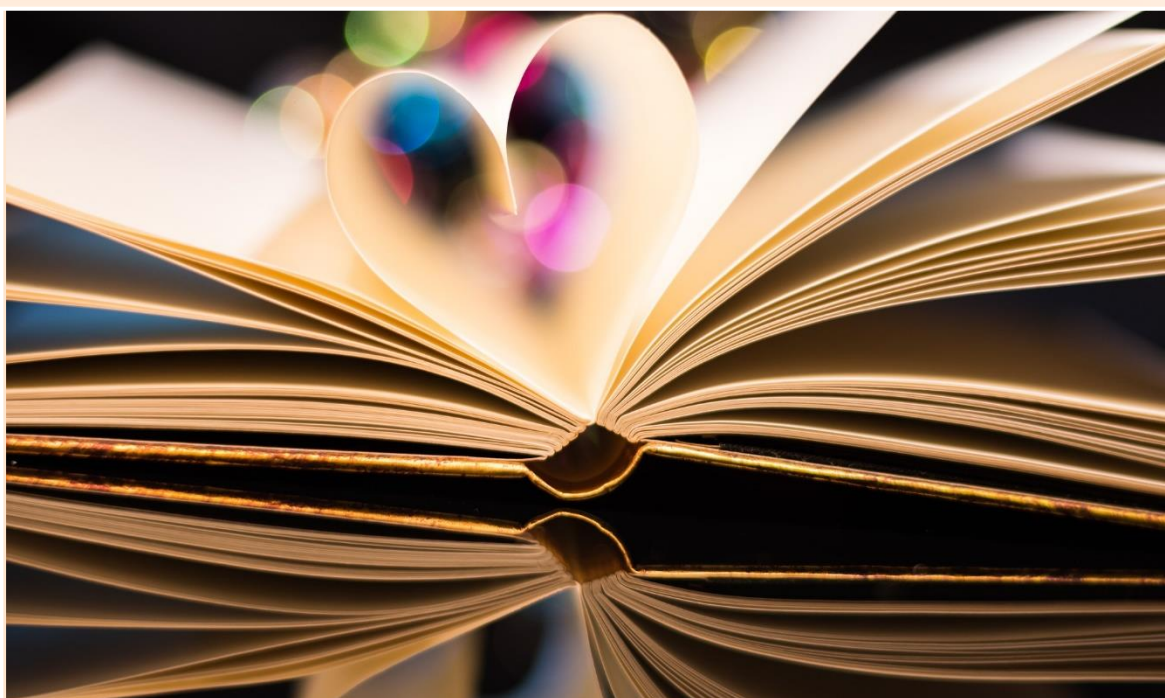

2022

Vybrané sociálne hľadiská časť 2

Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov

Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby

Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

Zoznam skratiek	2
Úvod	3
Všeobecné informácie.....	5
1 Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov	6
1.1. Možnosti podpory.....	6
1.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska	7
1.3. Príklady z praxe	8
1.4. Odporúčania.....	13
2 Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby	15
2.1. Možnosti podpory.....	15
2.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska	17
2.3. Príklady z praxe	18
2.4. Odporúčania.....	19
3 Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov	21
3.1. Možnosti podpory	21
3.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska	26
3.3. Príklady z praxe	27
3.4. Odporúčania.....	32
Záver	34
Užitočné odkazy	36

Zoznam skratiek

EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
MSP	Malé a stredné podniky
Obstarávateľské subjekty	Verejný obstarávateľ, obstarávateľ, osoba podľa § 8 zákona o verejnom obstarávaní, externá spoločnosť zabezpečujúca verejné obstarávanie, resp. ich zamestnanci
PHZ	Predpokladaná hodnota zákazky
Projekt	Národný projekt Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku
PTK	Prípravné trhové konzultácie
SD EÚ	Súdny dvor Európskej únie
SR	Slovenská republika
SZVO	Spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie
Úrad	Úrad pre verejné obstarávanie
Zákon o verejnom obstarávaní	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Úvod

Úrad v rámci projektu pokračuje vo svojej činnosti spočívajúcej v zvyšovaní povedomia obstarávateľských subjektov o možnostiach aplikácie sociálnych hľadísk v procese verejného obstarávania vydaním Špecifickej príručky Vybrané sociálne hľadiská časť 2, ktorej predmetom je bližšie rozobratie ďalších troch sociálnych hľadísk uplatniteľných v procese verejného obstarávania – **Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov, Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby a Pracovné podmienky a dodržiavanie predpisov**, aplikáciou ktorých môžu obstarávateľské subjekty sekundárne popri realizácii procesu verejného obstarávania podporiť vybrané skupiny osôb.

Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov predstavuje jednu z problematických oblastí v rámci verejného obstarávania. Z vykonanej analýzy ako aj praxe vyplynulo, že v rámci dodávateľského reťazca často dochádza k znevýhodňovaniu malých a stredných podnikov, či drobných živnostníkov, predovšetkým v otázke úhrady za dohodnutú činnosť v rámci realizácie predmetu zákazky zo strany úspešného uchádzača. Obstarávateľské subjekty môžu v rámci procesu verejného obstarávania sekundárne podporiť a kontrolovať dodržiavanie spravodlivých dodávateľských vzťahov prostredníctvom rôznych nástrojov, ktorých bližší výpočet je obsahom nasledujúcich kapitol.

Druhá kapitola sa venuje Dostupnosti tovarov, služieb a stavebných prác ako sociálneho hľadiska, ktorá pokrýva ako z názvu vyplýva zabezpečenie dostupnosti tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne postihnuté, resp. inak znevýhodnené osoby, a to vo forme odstraňovania existujúcich prekážok, ktoré by im bránili k ich dosiahnutiu. Obstarávateľské subjekty by pri aplikácii mali predovšetkým dbať o to, aby použitie sociálneho hľadiska reálne vyvolalo zamýšľané účinky.

V rámci poslednej kapitoly sa úrad venuje Pracovným podmienkam a dodržiavaniu predpisov, ktorých uplatňovanie môže byť rizikové predovšetkým v prípade zákaziek na služby a stavebné práce, ktorých realizácia spočíva v ľudskej činnosti a jej ohodnotení. Cieľom tohto sociálneho hľadiska je podporovať zvyšovanie ochrany zamestnancov dodávateľského reťazca tak z pohľadu

zabezpečenia spravodlivých pracovných podmienok ako aj z pohľadu dodržiavania ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci.

Snahou úradu je aj touto príručkou priniesť informácie o jednotlivých sociálnych hľadiskách, ktoré uľahčia obstarávateľským subjektom ich aplikáciu v praxi. K praktickým príkladom z praxe úrad uvádza, že tieto sú uvádzané príkladmo, a teda pri aplikácii každého sociálneho hľadiska je potrebné prispôbiť určenie sociálneho hľadiska a textácie k príslušnému predmetu zákazky tak, aby bol súladný so zákonom o verejnom obstarávaní a reflektoval na predmet zákazky.

Všeobecné informácie

Príručka, ktorú úrad pripravil pre obstarávateľské subjekty, sa zameriava na tri vybrané sociálne hľadiská, a to Podporu spravodlivých dodávateľských vzťahov, Dostupnosť tovaru, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby a Pracovné podmienky a dodžiavanie predpisov, v rámci ktorých sú rozpracované možnosti ich podpory, prínosy a príklady z praxe.

V rámci každého z vyššie uvedených sociálnych hľadísk sa úrad zameral aj na vypracovanie odporúčaní pre obstarávateľské subjekty, ktorých cieľom je zabezpečiť čo najefektívnejšiu aplikáciu a dopad sociálneho hľadiska v praktickej rovine.

Všeobecné odporúčania a informácie k vybraným sociálnym hľadiskám sú obsiahnuté v Základnej knihe o sociálnych hľadáiskách, ktorá zároveň obsahuje grafické znázornenia, ktoré majú obstarávateľským subjektom uľahčiť jednotlivé kroky aplikácie sociálneho hľadiska v procese verejného obstarávania. Informácie obsiahnuté v Základnej knihe o sociálnych hľadáiskách sú vhodné najmä pre tie obstarávateľské subjekty, ktoré nemajú s aplikáciou sociálnych hľadísk v procese verejného obstarávania skúsenosti a môžu pomôcť obstarávateľským subjektom efektívnejšie aplikovať sociálne hľadisko v praxi, keďže odporúčania pre nižšie uvedené vybrané sociálne hľadiská na ne bezprostredne nadväzujú.

Za účelom rozšírenia povedomia o jednotlivých vybraných sociálnych hľadáiskách dávame do pozornosti aj Špecifickú príručku Vybrané sociálne hľadiská časť 1, v rámci ktorej úrad bližšie rozpracoval sociálne hľadisko Podpora zamestnanosti, Podpora vzdelávania/praxe, Podpora malých a stredných podnikov, mikropodnikov a živnostníkov.

1 Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov

1.1. Možnosti podpory

Pri realizácii zákaziek, v ktorých sa na plnení podieľajú aj subdodávateľské subjekty dochádza mnohokrát k situáciám, kedy subdodávateľské subjekty nemajú uhradené plnenie aj napriek tomu, že obstarávateľský subjekt hlavnému dodávateľovi za realizované plnenie odplatu vyplatil v riadne stanovenom termíne.

K predídeniu takýchto situácií môže slúžiť finančný nástroj s názvom **transparentný účet**. Ide v podstate o bežný bankový účet avšak s tým rozdielom, že tento účet je otvorený, prehľadný a dostupný v závislosti od spôsobu zvolenia rôznych prístupov obstarávateľskému subjektu, alebo verejnosti, nakoľko je zverejnený a dohľadateľný na webových stránkach bankových inštitúcií v online priestore. Je teda umožnené prezerať si všetky typy transakcií, ktoré na ňom prebiehajú, ako napríklad, v akom čase bola konkrétna platba prijatá, v akej výške a komu jednotlivé platby z tohto účtu odchádzajú.

V prípade zákaziek, kde je predpoklad, že v nej bude existovať dodávateľský reťazec, napr. pri zákazkách na stavebné práce, môže zriadenie takéhoto účtu v súvislosti s danou zákazkou vyžadovať obstarávateľský subjekt zmluvnou podmienkou od dodávateľa a zároveň ho zaviazat' k tomu, aby následne jeho zriadenie aj preukázal a zároveň aby všetky so zákazkou súvisiace úhrady v prospech subdodávateľských subjektov prebiehali výhradne prostredníctvom tohto účtu a v zmysle stanovených zmluvných podmienok.

Výbery z takéhoto účtu nie sú povolené. Jeho hlavným cieľom je zabezpečiť rýchlu úhradu platieb nielen pre dodávateľov na začiatku reťazca, ale aj pre tých najmenších dodávateľov na konci dodávateľského reťazca.

Obstarávateľský subjekt si môže ďalej určiť, že na vyžiadanie mu budú kedykoľvek **preukazované úhrady**, ktoré vykonal hlavný dodávateľ voči svojim subdodávateľom, čo taktiež možno nastaviť formou osobitnej zmluvnej podmienky.

Ďalšou možnosťou podpory dodávateľských vzťahov môže byť **nastavenie rovnakých zmluvných podmienok pre všetkých účastníkov v dodávateľskom reťazci**, t. z. podmienky platné pre hlavného dodávateľa musia byť aplikované a platné v celom reťazci dodávateľských vzťahov.

Jednou z možností podpory dodávateľských vzťahov je aj **inštitút priamych platieb** subdodávateľom, ktorý je upravený v § 41 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní. Tieto platby možno v zmysle zákona o verejnom obstarávaní uplatňovať, len ak to povaha zákazky umožňuje. Obstarávateľský subjekt môže v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určiť, že náležité platby za tovar, stavebné práce alebo služby uhradí priamo subdodávateľovi, ktorý dodal tovar, uskutočnil stavebné práce alebo poskytol služby dodávateľovi, ak o to subdodávateľ požiada. Obstarávateľský subjekt zároveň v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určí podrobnosti týkajúce sa spôsobu platby subdodávateľovi a vhodný mechanizmus, ktorým umožní dodávateľovi namietat' voči nenáležitej platbe subdodávateľovi.

1.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska

Vybudovanie korektných a stabilných vzťahov s dodávateľmi, resp. subdodávateľmi môže nielen zdokonaľiť vzájomné procesy, aby fungovali efektívnejšie, ale aj priniesť rôzne nákladové výhody, napr. vo forme lepších preferenčných cien. Dobré vzťahy s jasnou a otvorenou komunikáciou môžu znížiť problémy s dostupnosťou, meškaním a problémami s kvalitou dodania plnenia a môžu viesť k ich rýchlejšiemu riešeniu.

Práve vybudovanie dôvery v dodávateľských vzťahoch, napr. aj garanciou včasných platieb dodávateľom a ich subdodávateľom alebo určenie takých zmluvných podmienok, ktoré garantujú týmto subjektom korektnosť a včasné platby, môže viesť k vybudovaniu silných vzťahov, ktoré vyústia aj do inovatívneho prístupu a službám na mieru, ktoré v konečnom dôsledku budú hlavnému dodávateľovi znižovať náklady a zvyšovať efektívnosť, ktorá môže viesť k zvýšeniu ziskovosti pre obe strany.

1.3. Príklady z praxe

Príklad č. 1

Sociálne hľadisko „Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov“

Forma aplikovania: Osobitná podmienka plnenia zmluvy

Predmet zákazky: Rekonštrukcia cesty a mostov

Postup zadania zákazky: nadlimitný postup, verejná súťaž (§ 66 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní)

Výkon dohľadu: Konanie o preskúmanie úkonov kontrolovaného pred uzavretím zmluvy na základe podnetu kontrolovaného na výkon kontroly ním zadávanej zákazky

Rozhodnutie úradu č. 13422-6000/2021-OD/3 z 21. 12. 2021

(úrad nezistil porušenie zákona o verejnom obstarávaní, ktoré malo alebo mohlo mať vplyv na výsledok verejného obstarávania)

Osobitná podmienka plnenia zmluvy: „Potvrdenie o zriadení transparentného účtu úspešného uchádzača (zhotoviteľa), na ktorý bude úspešnému uchádzačovi verejný obstarávateľ uhrádzať platby za plnenie predmetu zmluvy (v rámci splnenia osobitných podmienok zmluvy týkajúcich sa sociálnych hľadísk)“.

V prvom príklade z praxe, ide o zákazku, ktorej predmetom boli stavebné práce, konkrétne rekonštrukcia cesty a mostov. Úrad vykonal kontrolu tejto zákazky, v rámci konania o preskúmaní úkonov kontrolovaného pred uzavretím zmluvy na základe podnetu kontrolovaného na výkon kontroly ním zadávanej zákazky, v ktorej úrad nezistil porušenie zákona o verejnom obstarávaní, ktoré malo alebo mohlo mať vplyv na výsledok verejného obstarávania.

Verejný obstarávateľ v súťažnej dokumentácii určil v zmysle § 42 ods. 12 zákona o verejnom obstarávaní osobitné podmienky plnenia zmluvy týkajúce sa ekonomických, sociálnych a kvalitatívnych hľadísk. Verejný obstarávateľ tak v zmysle § 56 ods. 12 zákona o verejnom obstarávaní požadoval od úspešného

uchádzača (zhotoviteľa), aby doručil verejnému obstarávateľovi prostredníctvom komunikačného rozhrania elektronického prostriedku, a to v lehote do 20 pracovných dní odo dňa doručenia písomnej výzvy na uzavretie zmluvy, scany nasledovných dokladov a dokumentov:

- a) Potvrdenie o zriadení transparentného účtu úspešného uchádzača (zhotoviteľa), na ktorý bude úspešnému uchádzačovi verejný obstarávateľ uhrádzať platby za plnenie predmetu zmluvy (v rámci splnenia osobitných podmienok zmluvy týkajúcich sa sociálnych hľadísk).

Verejný obstarávateľ zároveň určil, že faktúry budú uhrádzané formou bezhotovostného platobného styku, a to na transparentný účet, ktorý si zhotoviteľ zriadil za týmto účelom a že zhotoviteľ je povinný uhrádzať všetky svoje splatné záväzky voči svojim subdodávateľom na ich bankové účty.

Verejný obstarávateľ uviedol, že v prípade, ak zhotoviteľ nemá ku dňu predloženia faktúry objednávateľovi (verejnému obstarávateľovi) uhradené všetky svoje splatné záväzky voči svojim subdodávateľom, uhradí ich po pripísaní úhrady zo strany objednávateľa na bankový účet subdodávateľa bezodkladne, najneskôr však do 14 kalendárnych dní od pripísania úhrady zo strany objednávateľa.

V prípade, ak je zhotoviteľ v omeškaní so splnením svojej povinnosti voči svojmu subdodávateľovi o viac ako 30 kalendárnych dní, objednávateľ si uplatní voči zhotoviteľovi zmluvnú pokutu vo výške záväzku zhotoviteľa voči svojmu subdodávateľovi. Faktúra sa považuje za zaplatenú dňom pripísania úhrady na transparentný účet zhotoviteľa.

Zhotoviteľ je v prípade omeškania objednávateľa s úhradou faktúry, oprávnený účtovať objednávateľovi úroky z omeškania vo výške uvedenej v § 369 ods. 2 Obchodného zákonníka.

O transparentnom účte sa môžete dočítať aj v druhom vydaní časopisu Moderný prístup k verejnému obstarávaniu, ktoré je zverejnené na webovej stránke projektu <https://zevo.uvo.gov.sk/>.

Príklad č. 2

Sociálne hľadisko „Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov “

Forma aplikovania: Osobitná podmienka plnenia zmluvy

Predmet zákazky: Rekonštrukčné práce na budove

Postup zadania zákazky: podlimitný postup

Zákazka vyhlásená zverejnením výzvy na predkladanie ponúk vo Vestníku verejného obstarávania č. 4/2021 – 8.1.2021 pod zn. 529 – WYP

Osobitná podmienka plnenia zmluvy: „... „Zmluvné strany sa dohodli, že Objednávateľ je oprávnený (okrem už v tejto zmluve uvedených spôsobov) použiť prostriedky z bankovej záruky aj na: ... úhradu náležitej platby za tovar, stavebné práce alebo služby, resp. ich časť priamemu subdodávateľovi, ktorý daný tovar dodal, uskutočnil stavebné práce alebo poskytol služby priamo zhotoviteľovi, a to v zmysle § 41 ods. 7 zákona č. 343/2015 Z .z. o verejnom obstarávaní ... “.“.

V druhom príklade z praxe, verejný obstarávateľ uplatnil sociálne hľadisko Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov – konkrétne Priame platby subdodávateľov.

V zmluve verejný obstarávateľ okrem iného určil, že:

„Zmluvné strany sa dohodli, že Objednávateľ je oprávnený (okrem už v tejto zmluve uvedených spôsobov) použiť prostriedky z bankovej záruky aj na:

10.13.5. úhradu náležitej platby za tovar, stavebné práce alebo služby, resp. ich časť priamemu subdodávateľovi, ktorý daný tovar dodal, uskutočnil stavebné práce alebo poskytol služby priamo zhotoviteľovi, a to v zmysle § 41 ods. 7 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. V prípade, ak si teda zhotoviteľ neplní riadne a včas, t. j. v lehotách splatnosti svoje záväzky, čo sa úhrad jednotlivých faktúr za dodávky tovarov a prác zo strany svojich priamych subdodávateľov týka a daný priamy subdodávateľ oznámil túto skutočnosť písomne objednávateľovi, objednávateľ vyzve zhotoviteľa a poskytne mu lehotu najmenej 5 kalendárnych dní na vykonanie nápravy alebo podrobné zdôvodnenie a preukázanie svojho konania. Počas plynutia takto poskytnutej lehoty je

objednávateľ oprávnený zadržať úhradu čiastkových faktúr, resp. konečnej faktúry vystavenej zhotoviteľom až do času, kedy zhotoviteľ preukázateľne splní záväzky voči svojim subdodávateľom, ktorí objednávateľa o neplnení povinnosti zo strany zhotoviteľa písomne informovali alebo podrobne zdôvodnení a preukáže svoje konanie. Ak si zhotoviteľ preukázateľne nesplní splatné záväzky voči svojim subdodávateľom alebo podrobne nezdôvodní a nepreukáže svoje konanie ani v dodatočnej lehote podľa tohto odseku, je objednávateľ oprávnený uspokojiť nároky subdodávateľov voči zhotoviteľovi priamo a zhotoviteľ súhlasí s úhradou časti ceny diela týmto spôsobom, t. j. úhradou záväzkov subdodávateľov namiesto zhotoviteľa, a to až do výšky pohľadávky subdodávateľa/ov.

Právo zhotoviteľa na úhradu ceny diela, resp. jej časti do výšky úhrady vykonanej objednávateľom priamo subdodávateľovi zhotoviteľa zaniká dňom tejto úhrady. Zmluvné strany pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností uvádzajú, že počas plynutia dodatočnej lehoty poskytnutej zo strany objednávateľa zhotoviteľovi na vykonanie nápravy, čo sa plnenia záväzkov vo vzťahu k subdodávateľom týka, nie je objednávateľ v omeškaní so zaplatením svojich peňažných záväzkov voči zhotoviteľovi a zhotoviteľovi nevzniká právo na žiadne zákonné ani zmluvné sankcie voči objednávateľovi.“.

K priamym platbám subdodávateľov, ktoré sú upravené v § 41 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní, je potrebné uviesť, že tieto platby možno v zmysle zákona o verejnom obstarávaní uplatňovať, len ak to povaha zákazky umožňuje.

Obstarávateľský subjekt môže v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určiť, že náležité platby za tovar, stavebné práce alebo služby uhradí priamo subdodávateľovi, ktorý dodal tovar, uskutočnil stavebné práce alebo poskytol služby dodávateľovi, ak o to subdodávateľ požiada.

Obstarávateľský subjekt zároveň v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určí podrobnosti týkajúce sa spôsobu platby subdodávateľovi a vhodný mechanizmus, ktorým umožní dodávateľovi namietat' voči nenáležitej platbe subdodávateľovi.

Príklad č. 3

Sociálne hľadisko „Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov a MSP“

Forma aplikovania: Osobitná podmienka plnenia zmluvy

Predmet zákazky: Potraviny

Postup zadania zákazky: nadlimitný postup

Zákazka vyhlásená zverejnením oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania vo Vestníku verejného obstarávania č. 5/2021 – 11.1.2021 pod zn. 687 – MST

Sociálne hľadiská:

Podpora MSP – delenie zákazky na časti (nezarátava sa do 6 % kvóty)

Priame platby subdodávateľom

Predmetom zákazky v treťom príklade z praxe boli tovary. Konkrétne išlo o zákazku Potraviny pre organizáciu.

Verejný obstarávateľ sa rozhodol uplatniť sociálny aspekt pri obstarávaní tejto zákazky podporou malých a stredných podnikov, rozdelením zákazky na menšie časti (rozdelenie zákazky na časti sa nezarátava do povinnej 6 % kvóty) podľa predmetov plnenia a zapojením sa miestnych podnikov do subdodávok. Uchádzači tak mohli podať ponuku len na časť zákazky. Tým sa tiež mohli znížiť finančné či technické nároky zákazky a plnenie časti zákazky by tak mohla zaistiť aj menšia firma. Rozdelenie na menšie časti by síce mohlo znamenať viac práce pre verejného obstarávateľa, ale v konečnom dôsledku prínosy, ako najlepšia cena a kvalita, by mohli prevážiť túto extra časovú investíciu. Pre malé a stredné podniky môže byť vhodnou cestou k účasti na verejnej zákazke uzavretie združenia s inou firmou alebo firmami – skupina dodávateľov, ale tiež uzavretie dohody s dodávateľom tak, aby dokázali dodať požadované plnenie ako subdodávatelia. Malé a stredné podniky často vidia bariéru pre ich účasť na verejných zákazkách v dlhých lehotách splatnosti. Preto verejný obstarávateľ skrátil platobné termíny na minimum. Verejný obstarávateľ tiež stanovil, že na žiadosť subdodávateľa bude úhrady za plnenie verejnej zákazky platiť priamo subdodávateľovi. Verejný obstarávateľ taktiež uplatnil sociálny aspekt podporou malých a stredných podnikov minimalizáciou administratívnej náročnosti predkladania ponuky:

Podmienky účasti nastavil verejný obstarávateľ tak, aby ich mohli splniť i malé firmy – verejný obstarávateľ maximálne obmedzil počet požadovaných dokumentov. Poskytnutie požadovaných dokumentov a osvedčení môže byť až v dobe, kedy bude ponuka uchádzača vybratá ako víťazná (využitie JED). V súťažných podkladoch bolo jasne uvedené, čo je predmetom plnenia a aké požiadavky verejný obstarávateľ má. Verejný obstarávateľ taktiež poskytol pri vytváraní ponúk vzorové formuláre, šablóny dokumentov, požadovanú štruktúru ponúk a tabuľky na vyplnenie, ktoré taktiež mohli pomôcť MSP zúčastniť sa verejného obstarávania najmä z dôvodu, že obvykle menšie firmy nemajú veľký administratívny aparát a príprava ponuky môže byť časovo náročnejšia, aj preto verejný obstarávateľ poskytol dostatok času na vypracovanie ponuky.

1.4. Odporúčania

Vyžadovanie určitých sociálnych hľadísk, či už vo forme transparentného účtu, alebo využitia inštitútu priamych platieb subdodávateľom môže pomôcť vytvoriť dlhodobejšie a pevnejšie väzby medzi dodávateľmi a ich subdodávateľmi, a to napríklad garanciou včasných platieb za celé poskytnuté plnenie, keďže práve táto skutočnosť, býva najčastejším problémom pri realizovaní predmetu zákazky, kedy obstarávateľský subjekt uhradí všetky platby úspešného uchádzačovi, resp. dodávateľovi riadne a v určených termínoch, avšak subdodávatelia hlavného dodávateľa častokrát tieto platby uhradené na čas nemajú, alebo ich nemajú uhradené vôbec.

Zameranie sa na vytváranie stabilných a korektných dodávateľských vzťahov, v ktorých nebude priestor pre obavy z neposkytnutia finančných úhrad je preto kľúčové, nakoľko práve odstránenie bariér v podobe nedôvery v reťazci dodávateľských vzťahov môže viesť k pozitívnym zmenám, a to zlepšeniu kvality a spoľahlivosti poskytovania plnenia, lepšiemu pomeru ceny a kvality, a predovšetkým stabilite.

Základnou súčasťou efektívneho budovania vzťahov v rámci dodávateľského reťazca je vzájomná otvorenosť a úprimnosť, ktorú je možné docieľiť práve použitím takých sociálnych hľadísk, ktoré zabezpečia transparentné a korektné plnenie predmetu zákazky. Zdieľanie informácií a transparentnosť zámerov a cieľov

opäť zvyšuje pravdepodobnosť dosiahnutia dohôd, ktoré sú prospešné pre všetkých.

Vzťahy s dodávateľmi a ich subdodávateľmi je potrebné vnímať ako obojstranné. Tak ako obstarávateľský subjekt chce mať istotu, že jeho tovar, služby alebo stavebné práce budú dodané v podobe, v akej si ich vyžadoval, aj dodávateľ potrebuje mať spoľahlivých a flexibilných subdodávateľov, ktorí budú vedieť reagovať na zmeny v dopyte.

Pevné vzťahy však predovšetkým závisia od toho, či všetky zúčastnené strany budú spolupracovať na dosiahnutí spoločného cieľa, preto je pri budovaní vzťahov dôležité, aby nedochádzalo k oneskoreným platbám, nakoľko práve tieto môžu mať vážny vplyv na peňažné toky a spoločnosť môže byť finančne ohrozená. Oneskorené platby najviac podkopávajú vzájomnú dôveru v dodávateľských vzťahoch, a tým poškodzujú pravdepodobnosť budovania dlhodobých vzťahov.

Je tiež v najlepšom záujme dodávateľov pomôcť zabezpečiť, aby ich subdodávatelia/dodávatelia udržali pohotový tok kapitálu. Ak nemajú zaplatené včas, nemusia byť schopní doplniť zásoby od vlastných dodávateľov. Ak následne dochádza k náhlemu dopytu, subdodávateľ nemusí byť schopný požadované plnenie dodať. Platenie načas je taktiež veľkým prejavom rešpektu, ktorý je základom v budovaní dodávateľských vzťahov.

Dobré a efektívne riadenie vzťahov s dodávateľmi je dôležité, pretože ide o hľadanie optimálneho výkonu a hodnoty od neoddeliteľnej súčasti obchodnej siete. Vzťahy sú v podnikaní kľúčové, a čím lepšie ich každý podnik dokáže budovať, tým väčšie sú jeho výhody.

2 Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby

2.1. Možnosti podpory

Dostupná služba alebo tovar je služba alebo tovar, ktoré môžu používať všetci, ktorým je určený a to s prihliadnutím na ich rozdielne schopnosti, ktoré môžu byť trvale alebo dočasne obmedzené rôznymi fyzickými faktormi, mentálnym, zmyslovým alebo duševným postihnutím.

Cieľom aplikácie tohto sociálneho hľadiska je prostredníctvom zákazky zabezpečiť rovnakú dostupnosť pre všetky tieto zdravotne, alebo inak znevýhodnené osoby, a to odstraňovaním akýchkoľvek existujúcich prekážok, či fyzických alebo mentálnych, nakoľko nerovnaký prístup, **najmä zdravotne znevýhodnených osôb k akýmkoľvek tovarom, službám, alebo stavebným prácam je v dnešnej spoločnosti stále pretrvávajúcim problémom.**

Pri podpore tejto oblasti je však dôležité klásť dôraz na to, aby vyžadované riešenia aj skutočne pomáhali, preto by bolo vhodné sa pri príprave zákaziek s týmto sociálnym hľadiskom poradiť s príslušným odborníkom v danej oblasti alebo v rámci PTK prizvať nezávislé združenie zastupujúce práva takýchto osôb ku skonzultovaniu či už opisu predmetu zákazky, alebo zmluvných podmienok, aby dané riešenia zodpovedali tejto skupine ľudí a boli v praxi reálne použiteľné.

Uplatnenie tohto hľadiska má význam najmä v stavebných zákazkách alebo v zákazkách na informačné technológie, v doprave, resp. všade tam, kde je možné identifikovať tento problém.

V zákazkách na stavebné práce by bolo vhodné venovať sa tejto problematike, najmä pri rekonštrukciách budov, ktoré môžu mať zlú prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím alebo takýto prístup sa v budovách nenachádza vôbec.

Taktiež možno napr. požadovať pri vykonávaní stavebných prác, ktoré môžu spôsobiť značné riziko pre okoloidúcich, najmä s poruchami zraku, ktorí sú obzvlášť ohrození dočasnými prekážkami, aby bola k dispozícii bezpečná alternatívna trasa pre osoby so zdravotným postihnutím, aby verejné priestory vedľa staveniska boli

chránené ochranným plotom, aby bol napríklad pozdĺž každej prekážky dostatočný chodník, zábradlie a pod.

Uplatnenie tohto sociálneho hľadiska prichádza do úvahy aj pri rôznych službách a tovaroch a to napr.:

- dopravné služby,
- upratovacie a čistiace služby,
- bezpečnostné služby,
- školenia,
- riadenie podujatí,
- správa stavenísk,
- kancelárske vybavenie,
- kancelársky nábytok a pod.

Pri obstarávaní bezpečnostných služieb pre verejné inštitúcie je možnosť vyžadovať školenie zamestnancov bezpečnostnej služby o prístupe k osobám so zdravotným postihnutím. Pri príprave rôznych školení je možné požadovať, aby sa tieto konali v budovách, ktoré zabezpečujú bezbariérový prístup a pod.

Pri obstarávaní prepravných služieb, resp. služieb súvisiacich s dopravou, je vhodné uistiť sa, že používané vozidlá budú prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím. Prístupné by mali byť aj čakárne a miesta na vyloženie cestujúcich a zamestnanci prepravcu by mali tieto priestory monitorovať, aby boli prístupné.

Dôležitý je však každý aspekt, napríklad aby cestujúci mohli nastupovať a vystupovať z bezbariérových autobusov, vlakov, na zastávkach, ktoré sú bezbariérové a pod. Taktiež všetky automaty, ktoré vydávajú cestovné lístky by mali byť prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím. Zamestnanci, ktorí komunikujú so zákazníkmi, by mali mať absolvované školenie o rovnosti osôb so zdravotným postihnutím.

Dôležité je taktiež, aby všetky informácie, ktoré sa poskytujú vo vozidle, ako napr. názov nasledujúcej zastávky alebo stanice, by mali byť v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku a poskytované vizuálne a ústne.

Ďalšou možnosťou vytvárania príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím je uskutočniť verejné obstarávanie, ktorého sa môžu zúčastniť len určité vyhradené hospodárske subjekty. Pri vyhradení zákazky je sociálnosť obsiahnutá práve v subjektoch, ktoré sa môžu takto vyhradených verejných obstarávaní zúčastniť. Z pohľadu postupov možno takto vyhradiť zákazky s nízkou hodnotou, podlimitné, ako aj nadlimitné zákazky.

Pri vyhradenom verejnom obstarávaní sú niektorí dodávatelia, ktorí by inak mali problém uchádzať sa o zákazku, vystavení pozitívnej diskriminácii. Ide o dodávateľov, ktorých hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia osôb so zdravotným postihnutím, ktoré majú sťažený prístup na trh práce.

2.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska

Verejný sektor môže najviac ovplyvniť dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby a prispieť k tomu, aby sa do pracovného, spoločenského, a kultúrneho života začlenil čo najväčší počet znevýhodnených osôb, preto je dôležité, aby sa aj verejné obstarávanie využívalo na podporu rovnosti a nediskriminácie osôb so zdravotným postihnutím.

Prístupnosť rôznych budov, v ktorých sídlia rôzne inštitúcie ovplyvňuje dostupnosť služieb a tovaru, ktoré sú prostredníctvom nich poskytované, preto je prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím obzvlášť dôležitá pri obstarávaní veľkých stavebných prác, služieb, výrobkov, budov alebo informácií, ktoré budú prístupné širokej verejnosti, predmetov s dlhou životnosťou, ako sú budovy, vlaky a veľké projekty informačných technológií.

Navrhované riešenia by mali byť odkonzultované a následne aj vyskúšané dotknutou skupinou zdravotne znevýhodnených. Predíde sa tak použitiu nevhodných riešení.

2.3. Príklady z praxe

Príklad č. 1

Sociálne hľadisko „Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby“

Forma aplikovania: Osobitná podmienka plnenia zmluvy

Predmet zákazky: Prístavba pracoviska praktického vyučovania Strednej odbornej školy dopravnej Žilina

Postup zadania zákazky: nadlimitný postup

Zákazka vyhlásená zverejnením oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania vo Vestníku verejného obstarávania č. Vestník č. 270/2021 - 22.11.2021 pod zn. 56932 - MSP

Sociálne hľadiská:

Sociálne hľadisko v Opise predmetu zákazky: Vzhľadom na skutočnosť, že v navrhovanej prístavbe je zahrnutý aj bezbariérový prístup pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie prostredníctvom šikmých schodiskových plošín, elektricky ovládaných a hygienické zázemie pre imobilných občanov, bude splnená požiadavka na riešenie vhodné pre všetkých užívateľov, teda zabezpečenie vstupu aj pre osoby so zdravotným postihnutím napr. prednášajúceho alebo študenta s handicapom.

Verejný obstarávateľ v súťažných podkladoch v rámci opisu predmetu zákazky požadoval od úspešného uchádzača, aby do navrhovanej prístavby zahrnul bezbariérový prístup pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie prostredníctvom šikmých schodiskových plošín, elektricky ovládaných, a hygienické zázemie pre imobilných občanov, aby bola splnená požiadavka na riešenie vhodné pre všetkých užívateľov, teda zabezpečenie vstupu aj pre osoby so zdravotným postihnutím napr. prednášajúceho alebo študenta s handicapom. Verejný obstarávateľ taktiež uviedol, že podrobný popis rozsahu realizácie diela a podmienok realizácie je uvedený v samotnej v projektovej dokumentácii a príslušnej – technickej správe.

Príklad č. 2

Sociálne hľadisko „Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne znevýhodnené osoby“

Forma aplikovania: Osobitná podmienka plnenia zmluvy

Predmet zákazky: Upratovacie a čistiace služby

Postup zadania zákazky: nadlimitný postup

Zákazka vyhlásená zverejnením oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania vo Vestníku verejného obstarávania Vestník č. 266/2021 - 16.11.2021, pod zn. 56474 - MSS

Sociálne hľadiská:

Sociálne hľadisko v osobitnej podmienke plnenia zmluvy: Vykonávanie predmetu zmluvy prostredníctvom aspoň jedného zdravotne znevýhodneného zamestnanca alebo znevýhodneného alebo zraniteľného zamestnanca v zmysle § 2 ods. 5 a 6 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý bude schopný vykonávať pridelené úlohy.

Verejný obstarávateľ prostredníctvom tejto zákazky vytvoril priestor pre zamestnanie zdravotne znevýhodneného zamestnanca a tak sa snažil o poskytnutie dostupnosti zdravotne znevýhodnenej osobe k vykonávaniu požadovaných služieb a začleneniu takejto osoby do pracovného života.

2.4. Odporúčania

Zamestnanci obstarávateľského subjektu, ktorí pripravujú verejné obstarávanie by mali vedieť jasne uviesť požiadavky pre dostupnosť tovarov, služieb a prác pre zdravotne znevýhodnené osoby v súťažnej dokumentácii. Keďže jednotlivé verejné obstarávania majú svoje špecifiká, a pri určitých zákazkách môže byť problematické vhodne definovať požiadavky, je vhodné aby boli zabezpečené konzultácie s externými poradcami a osobami so zdravotným postihnutím pri identifikácii týchto požiadaviek.

Dôležitým krokom je zvážiť prístupnosť tovarov, služieb alebo prác pre dotknuté skupiny osôb už na začiatku procesu obstarávania, nakoľko

v neskoršej fáze sa môže stať, že riešenie problémov s prístupnosťou bude nemožné alebo nákladné. Je dôležité zvážiť prístupnosť v rámci celého životného cyklu služby, výrobku, budovy alebo informácie tak, aby boli prístupné aj v budúcnosti. Vhodné sa javí aj zapojenie osôb, ktoré majú zdravotné znevýhodnenie, resp. organizácií, ktoré takéto osoby zastupujú, ktorí budú používať určité služby alebo tovar, nakoľko práve takéto informácie môžu viesť k záveru, že niektoré riešenia v skutočnosti nie sú efektívne, fungujúce v praxi alebo vôbec potrebné. Práve takéto konzultácie môžu pomôcť lepšie pochopiť a určiť priority vlastností služieb alebo tovaru.

Získavanie skúseností s projektmi, ktoré sa zameriavajú na prístupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím, môžu taktiež do budúcnosti zlepšiť chápanie tejto problematiky v ďalších pripravovaných zákazkách a pomôcť vytvoriť jednoduchšie alebo nákladovo efektívnejšie spôsoby zabezpečenia prístupnosti, pretože ľudia so zdravotným postihnutím, budú zvyčajne chcieť jednoduché, praktické, no najmä funkčné riešenia.

3 Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov

3.1. Možnosti podpory

Verejné obstarávanie ako proces nie je len nástrojom zabezpečujúcim transparentné a efektívne nakladanie s verejnými financiami, ale sekundárne prostredníctvom uplatňovania rôznych sociálnych hľadísk môže prispieť k priamemu pozitívnemu vplyvu na rôzne skupiny osôb. Medzi tieto skupiny sa radia aj zamestnanci potenciálneho úspešného uchádzača a dodávateľského reťazca, prostredníctvom ktorých bude predmet plnenia realizovaný. Obstarávateľské subjekty teda môžu prostredníctvom procesu verejného obstarávania vyvíjať aktivity smerujúce k podpore a zlepšovaniu pracovných podmienok zamestnancov hospodárskych subjektov, ktorí majú záujem byť úspešní vo verejnom obstarávaní. Uvedené je cieľom sociálneho hľadiska spočívajúceho v uplatňovaní spravodlivých pracovných podmienok a podpore dodržiavania právnych predpisov.

Dodržiavanie spravodlivých pracovných podmienok a právnych predpisov, ktorých cieľom je zvyšovať ochranu zamestnancov spadá, vzhľadom na svoj význam pod rôzne oblasti práva, a preto sa ich právnej úprave venujú mnohé medzinárodné a národné právne akty napr. dohovory a odporúčania Medzinárodnej organizácie práce.

Pre oblasť verejného obstarávania je právnym základom zachovania dodržiavania pracovných podmienok a predpisov čl. 18 ods. 2 smernice, podľa ktorého, cit.: *„Členské štáty prijímú vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby hospodárske subjekty pri plnení verejných zákaziek plnili uplatniteľné povinnosti v oblasti environmentálneho, sociálneho a pracovného práva ustanovené v práve Únie, vnútroštátnom práve, kolektívnych zmluvách alebo ustanoveniach medzinárodného environmentálneho, sociálneho a pracovného práva uvedených v prílohe X.“*

Zákon o verejnom obstarávaní odzrkadľuje znenie smernice v **dôvodoch na vylúčenie** uchádzača, resp. záujemcu z procesu verejného obstarávania **podľa § 40 ods. 8 písm. b)**, podľa ktorého *je verejný obstarávateľ/obstarávateľ*

oprávnený kedykoľvek počas priebehu verejného obstarávania vylúčiť uchádzača alebo záujemcu, ak sa v predchádzajúcich troch rokoch od vyhlásenia alebo preukázateľného začatia verejného obstarávania dopustil závažného porušenia povinností v oblasti ochrany životného prostredia, sociálneho práva alebo pracovného práva podľa osobitných predpisov¹, za ktoré mu bola právoplatne uložená sankcia, ktoré dokáže verejný obstarávateľ a obstarávateľ preukázať a v súvislosti s **mimoriadne nízkou ponukou umožňuje obstarávateľským subjektom požiadať o vysvetlenie dodržiavania povinností v oblasti pracovného práva, najmä s ohľadom na dodržiavanie minimálnych mzdových nárokov, ochrany životného prostredia alebo sociálneho práva podľa osobitných predpisov**" v súlade s ust. § 53 ods. 2 písm. d) zákona o verejnom obstarávaní. Uvedené však nie je možné považovať za sociálne hľadisko, keďže ide o zákonné povinnosti, resp. v prípade ust. § 53 ods. 2 písm. d) zákona možnosti verejného obstarávateľa/obstarávateľa. Ako už bolo opakovane uvádzané sociálne hľadisko v procese verejného obstarávania predstavuje prvok zahrnutý do verejného obstarávania, ktorý je nad rámec zákonom stanovenej povinnosti.

Čo je možné považovať za sociálne hľadisko ?

Sociálne hľadisko spočívajúce v podpore pracovných podmienok a dodržiavania predpisov poskytuje obstarávateľským subjektom na výber z viacerých oblastí podpory, ktoré sú primárne zamerané na dodržiavanie predpisov sociálneho, pracovného práva a kolektívnych zmlúv.

¹ Napríklad Zákonník práce, zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o slobode združovania a ochrane práva organizovať sa č. 87 z roku 1948 (oznámenie FMZV č. 489/1990 Zb.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o použití zásad práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať č. 98 z roku 1949 (oznámenie FMZV č. 470/1990 Zb.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o nútenej alebo povinnej práci č. 29 z roku 1930 (oznámenie FMZV č. 506/1990 Zb.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o zrušení nútenej práce č. 105 z roku 1957 (oznámenie FMZV č. 340/1998 Z. z.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o minimálnom veku na prijatie do zamestnania č. 138 z roku (oznámenie FMZV č. 341/1998 Z. z.), Dohovor o diskriminácii v zamestnaní a povolani č. 111 z roku 1958 (oznámenie FMZV č. 465/1990 Zb.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o rovnakom odmeňovaní pracujúcich mužov a žien za prácu rovnakej hodnoty č. 100 z roku 1951 (oznámenie FMZV č. 450/1990 Zb.), Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce č. 182 z roku 1999 (oznámenie MZV SR č. 38/2001 Z. z.), Viedenský dohovor o ochrane ozónovej vrstvy (oznámenie MZV SR č. 53/1994 Z. z.), Montrealský protokol o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu (oznámenie MZV SR č. 53/1994 Z. z.), Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní (oznámenie č. 53/1994 Z. z.), Štokholmský dohovor o perzistentných organických látkach (oznámenie MZV SR č. 593/2004 Z. z.), Rotterdamský dohovor o udeľovaní predbežného súhlasu po predchádzajúcom ohlásení na dovoz a vývoz vybraných nebezpečných chemických látok a prípravkov (oznámenie MZV SR č. 280/2007 Z. z.)

Obstarávateľské subjekty by mali už vo fáze plánovania a prípravy procesu verejného obstarávania zvážiť akú oblasť podpory vzhľadom na predmet zákazky a jeho osobitosti zvolia, samozrejme nesmú pritom opomenúť ani dodržiavanie základných zásad verejného obstarávania, predovšetkým zásadu zákazu diskriminácie a rovnakého zaobchádzania.

Vychádzajúc z realizovanej analýzy, ako aj skúseností z iných členských štátov medzi najčastejšie oblasti podpory patria:

- dôstojná práca, dôstojná mzda,
- prístup k vzdelávaniu,
- zdravie a bezpečnosť v zamestnaní,
- sociálny dialóg,
- rodová rovnosť,
- ľudské a pracovné práva.

Dôstojná práca a mzda v sebe zahŕňa najmä podporu spravodlivých pracovnoprávných vzťahov, spravodlivý plat za odpracovanú prácu, dodržiavanie pracovného času, zákaz diskriminácie na pracovisku, zákaz detskej práce, zákaz nútenej práce alebo obchodovania s ľuďmi, dôstojné a uctivé zaobchádzanie na pracovisku.

Prístup k vzdelávaniu predstavuje požiadavku na možnosť umožnenia ďalšieho rastu a zvyšovania kvalifikácie zamestnancov dodávateľského reťazca.

Zdravie a bezpečnosť v zamestnaní, ktorej cieľom je zvyšovanie podpory dodržiavania predpisov napr. v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rámci a nad rámec povinností stanovených príslušnými právnymi predpismi.

Sociálny dialóg, ktorý slúži napr. na konzultovanie, resp. presadzovanie záujmov, riešenie konfliktov s cieľom dosiahnuť dohodu medzi subjektami hospodárskej a sociálnej politiky za účelom dosiahnutia hospodárskeho a sociálneho rozvoja nie len na podnikovej úrovni, ale aj celospoločenskej.

Rodová rovnosť predstavuje spravodlivé zaobchádzanie so ženami a mužmi, čo môže znamenať tak rovnaké zaobchádzanie, ako aj zaobchádzanie, ktoré je rozdielne, ale je ekvivalentné z hľadiska práv, výhod, povinností a možností. Rodová rovnosť má za cieľ vyrovnávať rodové rozdiely, čo sú rozdiely medzi ženami a mužmi v miere participácie, možnostiach prístupu, právach,

ako aj výsledkoch v ktorejkoľvek oblasti verejnej a súkromnej sféry, v tomto prípade v oblasti pracovného práva.

Ľudské práva a základné práva, ktoré predstavujú požiadavku na dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, ktorými je Slovenská republika viazaná, a ktoré vyplývajú aj z iných medzinárodných dohovorov.

Kde je možnosť uplatnenia sociálneho hľadiska v procese verejného obstarávania?

Podporu spravodlivých pracovných podmienok a dodržiavania predpisov ako sociálne hľadisko je možné uplatniť v opise predmetu zákazky, kritériách na vyhodnotenie ponuky a ako osobitnú podmienku plnenia zmluvy. Práve uplatnenia vo forme osobitnej zmluvnej podmienky, ktorú môže obstarávateľský subjekt v súlade s ust. § 42 ods. 12 zákona o verejnom obstarávaní požadovať v súťažných podkladoch je možné považovať za najjednoduchšiu a najefektívnejšiu formu uplatnenia.

Osobitné podmienky plnenia zmluvy vo svojej podstate predstavujú osobitnú podmienku obstarávateľských subjektov vzťahujúcu sa na dané verejné obstarávanie, ktorej jedným z predmetov plnenia môže byť aj sociálne hľadisko spočívajúce práve v podpore dodržiavania spravodlivých pracovných podmienok a dodržiavania predpisov, ktoré musí hospodársky subjekt zúčastňujúci sa procesu verejného obstarávania v prípade úspešnosti jeho ponuky prijať. Osobitné podmienky plnenia zmluvy musia súvisieť s predmetom zákazky, musia byť zverejnené v oznámení o vyhlásení zákazky a nesmú byť v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a právom EÚ.

Možnosti podpory sociálneho hľadiska:

- *v rámci osobitnej zmluvnej podmienky bude upravený záväzok úspešného uchádzača zabezpečiť v rámci celého dodávateľského reťazca ako aj na vyžiadanie verejného obstarávateľa dôkazmi preukázať napr.*
 - *pre vedúcich zamestnancov školenie o rodovej rovnosti, zabezpečiť rovnaký prístup mužov a žien k pracovným pozíciám a rovnocenné platové ohodnotenie,*
 - *dodržiavanie minimálnych mzdových nárokov, pričom verejný obstarávateľ môže kedykoľvek počas trvania zákazky požiadať*

o predloženie dokladov k mzdám zamestnancov, ktorých výkon činnosti súvisí alebo súvisel s realizovaním predmetu zákazky,

- *zákaz detskej práce (predovšetkým vo vzťahu k subdodávateľom z tretích krajín),*
- *stanoviť maximálnu dĺžku pracovného času a minimálnu dĺžku odpočinku.*

Je dôležité upozorniť, že uplatnenie sociálneho hľadiska ako osobitná podmienka plnenia zmluvy a pristúpenie úspešného uchádzača k tejto podmienke je len prvou fázou, na ktorú nadväzuje dôležitejšia časť – plnenie.

Obstarávateľské subjekty by nemali opomenúť v rámci realizácie zákazky kontrolovať dodržiavanie plnenia daného sociálneho hľadiska úspešným uchádzačom, resp. členmi dodávateľského reťazca, napr. vo forme požadovania predkladania dôkazov. Odporúčame v rámci nastavovania zmluvných podmienok stanoviť prípadne aj sankčný mechanizmus pre prípad porušenia ich dodržiavania.

Ďalšou možnosť uplatnenia je použitie sociálneho hľadiska v kritériách na vyhodnotenie ponuky. Upozorňujeme, že ide už o zložitejšiu formu aplikácie. Obdobne platí, že ich použitie musí byť hospodárskym subjektom vopred známe, t.j. musí byť uvedené v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, súťažnej dokumentácie a to aj spolu s váhami a prípadnými podkritériami.

Váha jednotlivých kritérií je ponechaná na vôľu a rozhodnutí obstarávateľských subjektov, keďže vzhľadom na odlišnosti každého procesu verejného obstarávania nie je možné ju stanoviť univerzálne. Obstarávateľský subjekt by mal prihliadať predovšetkým na samotný predmet zákazky, rizikovosť daného sociálneho hľadiska v danom verejnom obstarávaní (napr. hrozba porušovania základných ľudských práv a slobôd, detskej práce, nedodržiavania pracovného času...), ako aj v ktorej časti sa uplatnenie sociálneho hľadiska vyžaduje.

Ako najefektívnejšie sa javí kombinácia uplatnenia sociálneho hľadiska v kritériách na vyhodnotenie ponuky a osobitnou podmienkou účasti.

Možnosti podpory sociálneho hľadiska:

- ako jedno z kritérií požadovanie predložiť koncepciu uplatňovania sociálnych hľadísk vrátane opatrení na zabezpečenie súladu členov dodávateľského reťazca so základnými dohovormi Medzinárodnej organizácie práce².

3.2. Prínosy aplikácie sociálneho hľadiska

Z praxe vyplynulo, že niektoré zákazky majú vzhľadom na povahu svojho predmetu plnenia, či personálne kapacity predispozíciu spočívajúcu v porušovaní dôstojných pracovných, či bezpečnostných podmienok zo strany dodávateľského reťazca.

Vo všeobecnosti je možné medzi takéto zákazky zahrnúť najmä zákazky, ktorých predmet plnenia spočíva v poskytovaní služieb a stavebných prác, pri ktorých dochádza k využívaniu a hodnoteniu ľudského faktora, akými sú napr. bezpečnostné služby, upratovacie služby, lesnícke práce, prepravné služby (najmä autobusová doprava).

Osoby realizujúce predmet plnenia, resp. činnosti vedúce k dosiahnutiu predmetu plnenia predstavujú rizikovú skupinu a práve vyžadovanie a na to nadväzujúca kontrola dodržiavania predpisov v oblasti pracovného a sociálneho práva ako aj v oblasti ochrany a bezpečnosti zdravia pri práci sú efektívnym nástrojom, prostredníctvom ktorého môžu obstarávateľské subjekty prispieť k zvyšovaniu ich ochrany a podpory. Pre naplnenie účelu stanoveného sociálneho

² Existuje 8 základných dohovorov Medzinárodnej organizácie práce:

- Dohovor o vykonávaní práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať č. 98,
- Dohovor o nútenej alebo povinnej práci č. 29,
- Dohovor o zrušení nútenej práce č. 105,
- Dohovor o minimálnom veku na prijatie do zamestnania č. 138,
- Dohovor o diskriminácii (zamestnaní a povolani) č. 111,
- Dohovor o rovnakom odmeňovaní pracujúcich mužov a žien za prácu rovnakej hodnoty č. 100,
- Dohovor o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce č. 182.

hľadiska by obstarávateľské subjekty mali však zakotviť v zmluve aj prípadný sankčný mechanizmus za nedodržanie stanovených podmienok.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva hlavný prínos sociálneho hľadiska zameraného na podporu dodržiavania pracovných podmienok a predpisov spočíva v ochrane zamestnancov dodávateľského reťazca, s cieľom zabezpečiť im spravodlivé pracovné podmienky, eliminovať vykorisťovanie a motivovať ich tak k lepšiemu pracovnému výkonu.

3.3. Príklady z praxe

Doposiaľ neboli predmetom kontroly zákazky, ktoré by obsahovali sociálne hľadisko spočívajúce v dodržiavaní pracovných podmienok a predpisov, čo však nevylučuje, že obstarávateľské subjekty v Slovenskej republike toto hľadisko aplikujú. Vzhľadom na absenciu rozhodovacej praxe úradu dávame preto do pozornosti judikatúru SD EÚ.

Príklad č. 1

Sociálne hľadisko „Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov“

Vec: rozsudok SD EÚ z 3. apríla 2008 vo veci C-346/06 Dirk Rüffert vs. Spolková krajina Dolné Sasko

Predmet zákazky: verejná súťaž na zákazku na hrubú stavbu justičného zariadenia na výkon väzby a trestu odňatia slobody v Göttingene-Rosdorfe

Postup zadania zákazky: nadlimitný

Osobitná podmienka plnenia zmluvy: Zmluva obsahovala záväzok dodržiavať kolektívne zmluvy a najmä záväzok vyplácať zamestnancom vykonávajúcim prácu na stavenisku minimálne mzdu **záväznú v mieste** výkonu v súlade s kolektívnou zmluvou uvedenou v listine vzorových kolektívnych zmlúv pod č. 01 „Stavebníctvo“.

Prejudiciálna otázka: Je podľa Zmluvy ES neoprávneným obmedzením slobodného poskytovania služieb, ak zákon ukladá verejnému obstarávateľovi povinnosť, aby zadával zákazky na práce len takým podnikom, ktoré sa pri predložení ponuky písomne zaviazu, že svojim zamestnancom zaplatia za vykonanie práce minimálne odmenu upravenú podľa kolektívnej zmluvy uplatniteľnej v mieste výkonu tejto práce?“

Výrok rozhodnutia: Smernica 96/71/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb vykladaná v spojení s článkom 49 ES bráni v takej situácii, akou je situácia vo veci samej, opatreniu legislatívneho charakteru, ktoré prijal orgán členského štátu a ktoré ukladá verejnému obstarávateľovi povinnosť, aby zadával zákazky na práce len takým podnikom, ktoré sa pri predložení ponuky písomne zaviazu, že svojim zamestnancom zaplatia za vykonanie prác minimálne takú odmenu, akú stanovuje kolektívna zmluva, ktorá je uplatniteľná v mieste výkonu týchto prác.

Predmetu sporu, ktorý bol vedený pred SD EÚ, predchádzalo uzatvorenie zmluvy medzi spolkovou krajinou Dolné Sasko a spoločnosťou Objekt und Bauriege. Predmetná zmluva obsahovala záväzok dodržiavať kolektívne zmluvy a najmä záväzok vyplácať zamestnancom vykonávajúcim prácu na stavenisku minimálne mzdu **záväznú v mieste** výkonu v súlade s kolektívnou zmluvou uvedenou v listine vzorových kolektívnych zmlúv pod č. 01 „Stavebníctvo“. Časť zákazky bola realizovaná prostredníctvom subdodávateľa, usadeného v Poľsku, ktorý zamestnancom na stavenisku vyplácal nižšiu mzdu ako bola stanovená kolektívnou zmluvou „Stavebníctvo“. Spolková krajina Dolné Sasko zrušila zmluvu so spoločnosťou Objekt und Bauriege z dôvodu, že porušila uvedenú kolektívnu zmluvu.

SD EÚ v rámci rozsudku vo vzťahu k verejnému obstarávaniu konštatoval nasledovné:

„Ako zdôraznil generálny advokát v bode 103 svojich návrhov, tým, že sa úspešným uchádzačom verejného obstarávania na práce a nepriamo ich subdodávateľom ukladá povinnosť uplatňovať minimálnu odmenu, akú stanovuje kolektívna zmluva „Stavebníctvo“, taký právny predpis ako krajinský zákon tak môže poskytovateľov služieb, ktorí sú usadení v inom členskom štáte, kde sú minimálne mzdové tarify nižšie, zaťažiť dodatočnými ekonomickými nákladmi, ktoré môžu zabrániť, obmedziť alebo urobiť menej atraktívnymi poskytovanie ich služieb v hostiteľskom členskom štáte. Preto také opatrenie, ako je sporné opatrenie vo veci samej, môže byť obmedzením v zmysle článku 49 ES“.

Príklad č. 2

Sociálne hľadisko „Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov“

Vec: rozsudok SD EÚ z 17. novembra 2015 vo veci C-115/14 RegioPost GmbH &Co. KF vs. Stadt Landau in der Pfalz

Predmet zákazky: verejná zákazka týkajúca sa poštových služieb - rámcovej zmluvy pre zber, prepravu a distribúciu listových a balíkových zásielok

Osobitná podmienka plnenia zmluvy: Čestné vyhlásenie zaplatiť zamestnancom dodávateľského reťazca minimálnu hrubú hodinovú mzdu stanovenú platným nariadeným spolkovej krajiny.

Prejudiciálna otázka: Má sa článok 56 prvý odsek ZFEÚ spolu s článkom 3 ods. 1 smernice 96/71 vykladať tak, že bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré verejnému obstarávateľovi prikazuje, aby zadal zákazky len tým uchádzačom,

ktorí pri predložení ponuky, rovnako ako aj ich subdodávateľa, predložia písomný záväzok, že budú zamestnancom povereným plnením zákazky vyplácať minimálnu mzdu, ktorú štát stanovil iba vo vzťahu k verejným zákazkám, no nie vo vzťahu k súkromným zákazkám, v situácii, keď takáto minimálna mzda nie je upravená ani vo všeobecne záväznom právnom predpise, ani vo všeobecne uplatniteľnej kolektívnej zmluve, ktorou by boli viazaní uchádzači a ich prípadní subdodávateľa?

Má sa právo Únie v oblasti zadávania verejných zákaziek, predovšetkým článok 26 smernice 2004/18 vykladať tak, že bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je § 3 ods. 1 tretia veta LTTG, na základe ktorého je ponuka povinne vylúčená v prípade, že sa uchádzač pri predložení ponuky v osobitnom vyhlásení nezaviaže dodržiavať určitý akt, ktorým by bol v prípade zadania zákazky zmluvne viazaný, aj keby toto vyhlásenie nepredložil?"

Výrok rozhodnutia:

Článok 26 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby, zmenenej a doplnenej nariadením Komisie (EÚ) č. 1251/2011 z 30. novembra 2011, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, ako je dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia priloženého k ich ponuke záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

Článok 26 smernice 2004/18, zmenenej a doplnenej nariadením č. 1251/2011, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej upravujúca vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní tých uchádzačov a ich subdodávateľov, ktorí odmietnu prijať na základe písomného vyhlásenia priloženého k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

Mesto Landau v roku 2013 vyhlásilo verejnú súťaž rozdelenú na dve časti, ktorej predmetom bolo uzatvorenie rámcovej zmluvy na poštové služby. V oznámení o vyhlásení verejnej zákazky bolo stanovená povinnosť uchádzača dodržiavať Landesgesetz zur Gewährleistung von Tariftreue und Mindestentgelt bei öffentlichen Auftragsvergaben z 1.12.2010 (ďalej len ako „LTTG“). V čase skutkových okolností neexistovala kolektívna zmluva, ktorá by stanovovala minimálnu mzdu a zaväzovala podniky v sektore poštových služieb na základe AEntG. V tomto čase podniky ani nepodliehali povinnosti platenia všeobecnej minimálnej mzdy stanovenej zákonom z 11. augusta 2014 o úprave všeobecnej minimálnej mzdy. Súťažné podklady obsahovali vzor čestného vyhlásenia podľa § 3 ods. 1 LTTG a zároveň mohli uchádzači predložiť verejnému obstarávateľovi vyhlásenia, ktorými členovia dodávateľského reťazca (subdodávateľa a agentúry dočasného zamestnávania) čestne vyhlasujú dodržiavanie minimálnej mzdy. Ponuku predložila aj spoločnosť RegioPost, ktorá predložila predmetné vyhlásenie len za svojich subdodávateľov, bez toho, aby ona takéto vyhlásenie uviedla. Mesto Landau vyzvalo RegioPosts na doplnenie vyhlásenia aj za ňu s upozornením, že v prípade jeho nepredloženia bude vylúčená. RegioPost označila požadovanie čestného vyhlásenia za rozporné so zákonom a na požiadanie ho nepredložila. Obe časti zákazky boli zadané iným spoločnostiam. RegioPost sa obrátila na vnútroštátny súd, ktorý položil SD EÚ vyššie uvedené otázky. SD EÚ v rozsudku konštatuje:

„V tomto ohľade sa také vnútroštátne ustanovenie, ako je § 3 LTTG v rozsahu, v akom stanovuje povinnosť všetkých uchádzačov a subdodávateľov prijať vo vzťahu k verejnému obstarávateľovi záväzok vyplácať osobám vykonávajúcim dotknutú verejnú zákazku minimálnu mzdu stanovenú zákonom, musí kvalifikovať ako „osobitná podmienka týkajúca sa plnenia zákazky“ a „sociálnych aspektov“ v zmysle článku 26 tejto smernice.

V prejednávanej veci bola táto osobitná podmienka uvedená tak v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, ako aj v súťažných podkladoch, takže procesná podmienka transparentnosti stanovená týmto článkom je splnená.

Z odôvodnenia 33 tejto smernice navyše vyplýva, že osobitná podmienka výkonu zákazky je zlučiteľná s právom Únie len v rozsahu, v akom nie je priamo alebo nepriamo diskriminačná. Je však nesporné, že také vnútroštátne ustanovenie, ako je ustanovenie dotknuté vo veci samej, spĺňa túto podmienku.

Z toho vyplýva, že z výkladu článku 26 smernice 2004/18 v spojení so smernicou 96/71 vyplýva, že členskému štátu sa umožňuje stanoviť v rámci zadania verejnej zákazky záväzné pravidlo minimálnej ochrany upravené v článku 3 ods. 1 prvom pododseku písm. c) tejto smernice, akým je pravidlo dotknuté vo veci samej, ktoré ukladá podnikom so sídlom v iných členských štátoch povinnosť dodržiavať určitú úroveň minimálnej mzdy v prospech svojich pracovníkov vyslaných na územie hostiteľského členského štátu na účely vykonania tejto verejnej zákazky. Takéto pravidlo je totiž súčasťou úrovne ochrany, ktorá musí byť zaručená uvedeným pracovníkom (pozri v tomto zmysle rozsudok Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, body 74, 80 a 81).

Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je namieste odpovedať na otázku tak, že článok 26 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia, ktoré musí byť priložené k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia, ktoré sú predmetom dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

Vylúčenie z účasti na tomto verejnom obstarávaní nemožno kvalifikovať ako sankciu. Je len dôsledkom nesplnenia povinnosti, ktoré spočíva v nepriložení písomných záväzkov požadovaných § 3 ods. 1 LTTG k ponuke, teda v nesplnení osobitne transparentnej požiadavky stanovenej v dotknutom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, ktorej cieľom bolo vopred poukázať na dôležitosť dodržania záväzného pravidla minimálnej ochrany výslovne povoleného článkom 26 smernice 2004/18.

Dôležitosť dodržiavania takéhoto záväzného pravidla minimálnej ochrany navyše výslovne vyplýva z odôvodnenia 34 smernice 2004/18 v rozsahu, v akom uvádza, že v prípade nesplnenia povinností uložených vnútroštátnou právnou úpravou najmä v oblasti pracovných podmienok, môžu členské štáty takéto nesplnenie povinností považovať za závažné porušenie odborných povinností alebo delikt, ktorého skutková podstata súvisí s podnikaním hospodárskeho subjektu, ktoré by mohli mať za následok vylúčenie tohto hospodárskeho subjektu z verejného obstarávania.

Primeranosť a vhodnosť vylúčenia určitého hospodárskeho subjektu z účasti na verejnom obstarávaní, akým je vylúčenie stanovené v § 3 ods. 1 LTTG, vyplýva tiež zo skutočnosti, že toto ustanovenie výslovne stanovuje, že uvedené vylúčenie možno uplatniť len v prípade, ak výzve na doplnenie svojej ponuky priložením uvedeného záväzku dotknutý hospodársky subjekt tak ako v prejednávanej veci odmietne vyhovieť."

3.4. Odporúčania

Podpora a zvyšovanie kvality pracovných podmienok pre zamestnancov dodávateľského reťazca môže byť sekundárnym benefitom realizovaných verejných obstarávaní, ktoré poskytnú zvýšenú ochranu zamestnancom dodávateľského reťazca počas plnenia predmetu zákazky. Na to, aby aplikované sociálne hľadisko dosiahlo zamýšľaný účel je vhodné, aby obstarávateľské subjekty:

- vo fáze plánovania a prípravy verejného obstarávania vo vzťahu k predmetu zákazky analyzovali vhodnosť použitia sociálneho hľadiska podpory dodržiavania pracovných podmienok a predpisov, za rizikové možno považovať najmä zákazky na služby a stavebné práce, pri ktorých je využívaný a hodnotený ľudský faktor,
- určili vhodnú/é oblasť/i podpory, ktorá súvisí s predmetom zákazky. Obstarávateľský subjekt by mal na základe vykonanej analýzy posúdiť rizikové aspekty a zvoliť oblasť, pri ktorej hrozí riziko nedodržiavania predpisov v oblasti pracovného, sociálneho práva a predpisov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- posúdiť vhodnosť aplikácie sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní – správne začlenenie sociálneho hľadiska v súťažnej dokumentácii (opis predmetu zákazky, kritéria na vyhodnotenie ponuky, osobitná podmienka plnenia zmluvy), ktoré vo svojej podstate má vplyv na celý priebeh a realizáciu zákazky (účasť hospodárskych subjektov, aplikácia sociálneho hľadiska počas fázy realizácie, prípadná kontrola plnenia...)

- odzrkadliť sociálne hľadisko v zmluve a zaistiť dostatočný sankčný a kontrolný mechanizmus plnenia sociálneho hľadiska v zmluve.

Záver

Vychádzajúc z vyššie uvedených kapitol je zrejmé, že obstarávateľské subjekty môžu pri zabezpečovaní svojich potrieb pozitívne ovplyvniť a podporiť viaceré skupiny osôb. Pre dosiahnutie pozitívneho efektu procesu verejného obstarávania je nevyhnutné, aby bola pozornosť venovaná predovšetkým štádiu plánovania a prípravy verejného obstarávania, v rámci ktorej by si mali obstarávateľské subjekty zmapovať, čo chcú uplatnením sociálneho hľadiska dosiahnuť, akú skupinu osôb podporiť, či je dané sociálne hľadisko vzhľadom na predmet zákazky vhodné a odpovedať na mnoho ďalších otázok. Dôraz by sa mal klásť predovšetkým na správne a spravodlivé nastavenie podmienok hospodárskej súťaže.

Cieľom tejto príručky bolo poskytnúť nielen obstarávateľským subjektom základné informácie o možnosti uplatnenia ďalších troch sociálnych hľadísk. Snahou úradu bolo priniesť nielen definície daných sociálnych hľadísk, ale aj poukázať na ich možný prínos v procese verejného obstarávania a povzbudiť obstarávateľské subjekty v ich aplikácii aj prostredníctvom odporúčaní a príkladov z praxe.

Činnosťou obstarávateľských subjektov môže dochádzať okrem iného aj k zlepšovaniu vzťahov v rámci dodávateľského reťazca, jeho stabilizácii, prípadne aj k rozšíreniu záujmu hospodárskych subjektov zúčastňovať sa vyhlásených súťaží. Toto v konečnom dôsledku povedie k zvýšeniu kvality a počtu predložených ponúk. Podľa názoru úradu by cieľom každého hospodárskeho subjektu-úspešného uchádzača mala byť snaha o zabezpečenie nielen svojich potrieb ale aj potrieb osôb, resp. hospodárskych subjektov participujúcich na plnení predmetu zákazky v rámci jeho dodávateľského reťazca. Spokojný dodávateľ je predsa zárukou potenciálnej spolupráce do budúcnosti. Aplikovaním sociálneho hľadiska spočívajúceho v **podpore spravodlivých dodávateľských vzťahov, pracovných podmienok či v podpore dodržiavania predpisov** môžu obstarávateľské subjekty prispievať k vytváraniu týchto vzťahov a zároveň taktiež zabezpečiť lepšie vnímanie realizácie potrieb pre občanov, ktoré či už štát, mestá, obce, vyššie územné celky a ich podriadené organizácie prostredníctvom súťaží vyhlasujú. Zároveň takýmito podmienkami reálne pozitívne vplyvajú na pracovný trh a tým podporujú aj sociálny zmier.

Uplatňovaním správnych sociálnych hľadísk podporujú malé a stredné hospodárske subjekty³, ktoré môžu byť často krát v práve v dôsledku platobnej neschopnosti úspešného uchádzača vykorisťované.

V rámci aplikácie sociálnych hľadísk netreba opomenúť ani na sociálne hľadisko Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác nielen pre zdravotne znevýhodnené osoby, ktoré môže mať pozitívny dopad práve na zlepšenie kvality života osôb napr. so zdravotným postihnutím, resp. iným znevýhodnením.

Je teda dôležité, aby aplikácia sociálneho hľadiska neskončila len v rámci fázy prípravy, resp. procesu verejného obstarávania. Naopak, je nevyhnutné, aby obstarávateľské subjekty dohliadali na ich dodržiavanie a to práve v rámci fázy plnenia a realizácie zákazky.

³ Podľa monitoringu z roku 2020 na Slovensku pôsobilo takmer 600 tisíc malých a stredných podnikov, pričom ich podiel na zamestnávaní v hospodárstve SR bol 59,1%.
<http://monitoringmsp.sk/2021/07/13/aky-bol-rok-2020-z-pohladu-malych-a-strednych-podnikov-na-slovensku-v-cislach/>
<http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/07/Male-a-stredne-podnikanie-v-cislach-2020.pdf>

Užitočné odkazy

1. Register sociálnych podnikov

<https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/register-sp/>

2. Register chránených dielní a chránených pracovísk

https://www.upsvr.gov.sk/bb/aktualne-oznamy-1/zoznam-chranenych-dielni-a-chranenych-pracovisk.html?page_id=571195

3. Oznámenie Komisie Sociálne nakupovanie – Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri VO-2. vydanie, C237/1.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.237.01.0001.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2021%3A237%3ATOC

4. Príklady aplikovania sociálneho hľadiska v praxi

https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_en

5. Metodiky pre podporu MSP

Čo treba vedieť o obchodovaní so štátom?

Ako obchodovať s malými a strednými podnikmi

<https://www.uvo.gov.sk/metodikavzdelavanie/tematicke-materialy/ako-obchodovat-so-statom-70b.html>

6. Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní

<https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/cb70c481-0e29-4040-9be2-c408cddf081f>

7. Rozsudok Súdného dvora (tretia komora) z 10. mája 2012 vo veci C-368/10

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0368>

8. Rozsudok SD EÚ z 3. apríla 2008 vo veci C-346/06

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=71030&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=672365>

9. Rozsudok SD EÚ z 17. novembra 2015 vo veci C-115/14

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=163835&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=673662>

10. Rozhodnutia

[Rozhodnutie úradu č. 13422-6000/2021-OD/3 z 21. 12. 2021](#)

11. Infografika k SZVO

<https://www.uvo.gov.sk/metodikavzdelavanie/tematicke-materialy/spolocensky-zodpovedne-verejne-obstaravanie-710.html>

12. Webová stránka projektu a výstupy projektu

<https://zevo.uvo.gov.sk/>

<https://zevo.uvo.gov.sk/dokumentacia/projektove-vystupy>